

תרבות, סולידאריות חברתית, כוח והתנגדות

ערך: דודו קוסטיקה.

מערך שיעור בנושא 3: תרבות, סולידאריות חברתית, כוח והתנגדות.

תת נושא: גישות ביקורתיות: רידוד התרבות, והנצחת הסדר החברתי באמצעות התקשורת: התמודדות ואקטיביזם.

■ השיעור מיועד לתלמידי חינוך מיוחד על הרצף האוטיסטי בתפקוד בינוני גבוה.

את השיעור והמשימות הנלוות בו ניתן להעביר פרונטאלית בכיתה או בשיעור מקוון בזום כאשר התלמידים מבצעים את המשימות, מעלים תכנים מהרשת ועונים על שאלות שמופנות לקבוצה באמצעות קבוצת וואטס אפ ייעודית לשיעור זה.

■ **נושא השיעור:** אידיאולוגיה וקפיטליזם.

■ **מטרת על:** הכנת התלמידים לבחינת הבגרות בתקשורת המונים.

■ **מטרות ייעודיות:** הלומדים יזהו מנגנונים של שימור ערכי הקפיטליזם ותרבות הצריכה קפיטליזם, תעשיית חלומות, מכירה וסגנון חיים.

■ **פתיחה:** (12 דקות) בפתיחת השיעור אציג את המילה אידיאולוגיה ואפשר לתלמידים להביע את דעתם באופן חופשי מה היא אידיאולוגיה ? ואילו קונטציות מילה זו מעלה בהם? כל תלמיד יתבקש להעלות את תשובותיו בעמוד בפאדלט. בסיום המשימה, אעבור יחד עם התלמידים על התשובות שהעלו.

לאחר מכן אציג את ההגדרה של המילה אידיאולוגיה ואשוחח איתם על האידאולוגיה הקפיטליסטית. היות והנושא נרחב ומורכב, ההגדרות שאציג בפני התלמידים והשיח אודות הנושא יהיו יחסית מצומצמים בשיעור הראשון. (בשיעור זה אשים דגש נרחב יותר על ניתוח תכנים היות וההבנה של הנושא תהיה טובה יותר באמצעות ניתוח דוגמאות ובאמצעות השיח).

המשך המערך בשקפים הבאים

מהי אידיאולוגיה?

אידיאולוגיה:

כל תפיסת עולם המנסה לספק משמעות.

- אידיאולוגיה היא: השקפת עולם, מכלול רעיונות, כלל האמונות והעמדות שמאמצים לעצמם אדם, קבוצת אנשים, מדינה וכדומה בתחום מסוים, במיוחד בתחומי חברה ומדינה.

באמצעות האידיאולוגיה אנו קובעים, מסבירים ומצדיקים
את המטרות והאמצעים לפעילותנו החברתית המאורגנת,
הפוליטית בעיקר - בין אם פעילות זו נועדה להנציח את
הסדר החברתי ובין אם היא נועדה לתקן, לחסל או לשקם
אותו

האידיאולוגיה הקפיטליסטית

- קפיטליזם (בעברית נקראת גם רכושנות) היא מערכת כלכלית בה כל או רוב אמצעי הייצור נמצאים ומופעלים בבעלות פרטית או בבעלות של חברות מסחריות. השקעת ההון והייצור, ההפצה והמחירים של המוצרים (סחורות ושירותים) נקבעים בעיקר על ידי תחרות בשוק חופשי ולא על ידי המדינה. אמצעי הייצור בדרך כלל מופעלים לצורך הפקת רווח.

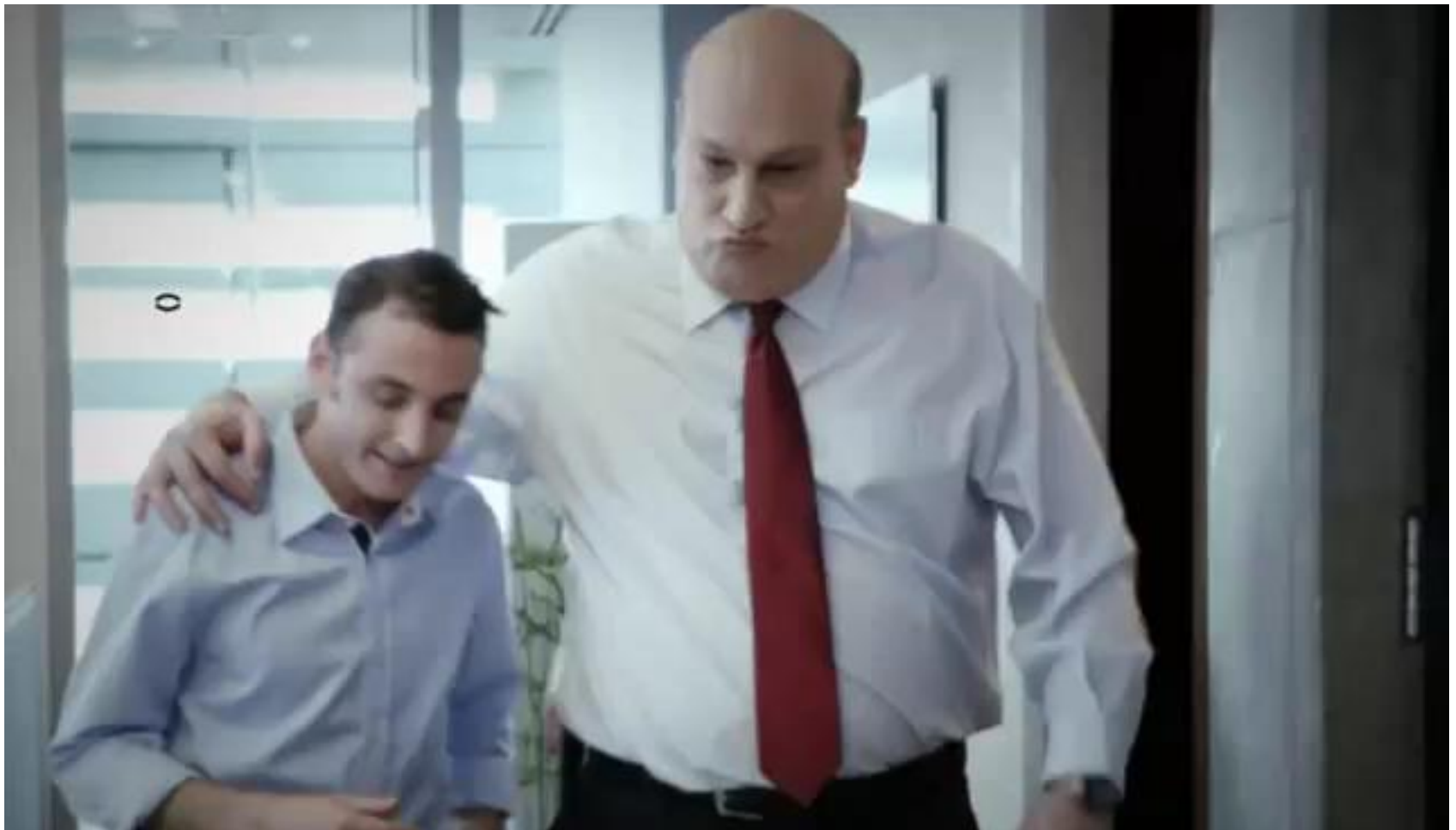
האידיאולוגיה הקפיטליסטית

- השימוש הראשון המוכר במונח "קפיטליזם" מופיע אצל תאקרי בשנת 1854, במשמעות בעלות על הון.
- השימוש המודרני הרחב הראשון במונח בא בספר "הקפיטל" של קרל מרקס ופרידריך אנגלס, המתייחס למערכת הייצור הקפיטליסטית ול"קפיטליסט" במובן של בעלים של אמצעי הייצור. שימוש המקורי של מרקס ואנגלס במונח היה ככינוי גנאי.

מערך שיעור בנושא 3: תרבות, סולידאריות חברתית, כוח והתנגדות

תת נושא: גישות ביקורתיות: רידוד התרבות, והנצחת הסדר החברתי באמצעות התקשורת:
התמודדות ואקטיביזם.

■ גוף השיעור (15 דקות) אציג לתלמידים פרסומת קצרה של מפעל הפיס

מערך שיעור בנושא 3: תרבות, סולידאריות חברתית, כוח והתנגדות

תת נושא: גישות ביקורתיות: רידוד התרבות, והנצחת הסדר החברתי באמצעות התקשורת:
התמודדות ואקטיביזם.

- המשך גוף השיעור: בדיון כיתתי ננתח את הפרסומת באמצעות השאלות:
כיצד מוצגות הדמויות בפרסומת? הופעה, לבוש, מין, גיל, תפקיד, מעמד.
מהם יחסי הכוחות בין הדמויות המופיעות בפרסומת?
כיצד הן מתנהגות זו לזו?
מי הוא הגיבור של הפרסומת אתו הצופים יכולים להזדהות ומדוע?
מה היא הבעיה של הגיבור?
מי הוא בעל ההון?
מה דעתם של התלמידים על מעשיו של בעל ההון בפרסומת? האם הוא צודק?
כיצד היו פועלים אם הם היו בנעליו של בעל ההון שבפרסומת?
האם לדעתם יחסי הכוחות בין שתי הדמויות מצודקות?
מה גורם לשינוי יחסי הכוח בין הדמויות?
מה הפתרון שהפרסומת מציעה לבעיה של הגיבור?
מה היא האידיאולוגיה והמסר שבאה לידי ביטוי בפרסומת זו? (מעבר לעידוד לרכוש לוטו)

מערך שיעור בנושא 3: תרבות, סולידאריות חברתית, כוח והתנגדות.

תת נושא: גישות ביקורתיות: רידוד התרבות, והנצחת הסדר החברתי באמצעות התקשורת: התמודדות ואקטיביזם.

- **יציאה למשימה (15 דקות)** לאחר השיח בין התלמידים לגבי הפרסומת ולגבי האידאולוגיה שבאה לידי ביטוי בה אפשר לתלמידים לבצע משימה (בשיעור המקוון או בשיעור הפרונטאלי בכיתה בעבודה בזוגות). במשימה על התלמידים יהיה לחפש פרסומת של מפעל הפיס או של כל מפרסם אחר שבה תבוא לידי ביטוי האידאולוגיה הקפיטליסטית כל תלמיד יחפש פרסומת רלוונטית וישלח את הקישור אלייה בקבוצת הוואטס אפ הייעודית של השיעור. התלמידים יציגו בקצרה את הפרסומת לקבוצה ויסבירו כיצד האידאולוגיה הקפיטליסטית באה לידי ביטוי בפרסומת. (יתכן ולא כל התלמידים יספיקו להציג את הפרסומת שבחרו או שניתוח הפרסומת יארך זמן רב יחסית לכן ניתן יהיה לחלק את הצגת התכנים וניתוחם לשני שיעורים)
- **סיכום (3 דקות):** בשלב הסיכום אחזק את התלמידים על ביצוע המשימה וההשתתפות בדיון. אחזור בקצרה על מה היא האידאולוגיה הקפיטליסטית ואבקש מהתלמידים למצוא לשיעור הבא דוגמאות נוספות של האידאולוגיה השלטת בחברה בכל תוכן במדיה: בחדשות, בתכניות בטלוויזיה ובאינטרנט.

שאלת עמ"ר בנושא גישות ביקורתיות: רידוד התרבות, והנצחת הסדר החברתי באמצעות התקשורת: התמודדות ואקטיביזם.

נושא השאלה אידיאולוגיה ותעשיית התרבות.

- ניתוח קטע וידאו: צפו בקטע הבא מתוך התכנית לעוף על המיליון וענו על השאלות הבאות.
(1) ציינו מה היא האידיאולוגיה השלטת בחברה כיום ? וכתבו מאפיין אחד שלה.
הסבירו והדגימו כיצד אידיאולוגיה זו באה לידי ביטוי בקטע זה ?
- (2) הסבירו את המושג תעשיית התרבות, ציינו שני מאפיינים של מושג זה.
הסבירו והדגימו כיצד תעשיית התרבות באה לידי ביטוי בקטע זה ?

